

Nr 262.

Av herr **Elmgren**, *angående riksheraldikerämbetets former för organisation och finansiering.*

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 april 1946 (nr 179) hemställde riksdagen efter motion i första kammaren av framlidne herr Rickard Lindström samt undertecknad Elmgren om en översyn av riksheraldikerämbetets former för organisation och finansiering samt vidtagande av de åtgärder, en sådan översyn kunde anses påkalla. Senare har riksheraldikerämbetets arbetssätt m. m. varit föremål för granskning av riksdagens revisorer, vilka efterlyst resultatet av riksdagens skrivelse 1946. Efter Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 3 juni 1949 tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet kanslirådet greve Augustin Ehrensvärd att verkställa utredning och avgiva förslag till organisation för riksheraldikerämbetet.

Efter en redogörelse för ämbetets arbetsuppgifter yttrades i ovannämnda motion (I: 243): "På grundval av gällande förordningar och i olika avseenden framträdande behov har sålunda riksheraldikerämbetet sin givna plats inom statsförvaltningen." Första kammarens första tillfälliga utskott, som tillstyrkte motionen, yttrade bl. a. (i sitt utlåtande nr 4 den 27 februari 1946): "Det har under utskottets behandling av ärendet framhållits, att ämbetet som varande av relativt begränsad omfattning måhända skulle kunna inordnas som en särskild avdelning inom annat ämbetsverk eller statlig institution (exempelvis riksarkivet), men utskottet kan icke bedöma härigheten av denna tanke. Vid översyn av ämbetet torde även möjligheten av en sådan anordning kunna prövas."

Även om jag alltfört är av den uppfattningen, att "riksheraldikerämbetet har sin givna plats inom statsförvaltningen", synas mig de senaste årens erfarenheter ha givit vid handen, att den av första kammarens första tillfälliga utskott anvisade utvägen att sammanföra riksheraldikerämbetet med någon annan institution är den lämpligaste.

När man överväger, vilket statligt ämbetsverk som närmast skulle kunna ifrågakomma vid en sådan sammanslagning, stannar man i första hand inför Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, vilken ända fram till 1936 var överordnad myndighet till riksheraldikern. Ett sammanförande av riksheraldikerämbetet med exempelvis riksarkivet synes mindre befogat. Ett sådant alternativ skulle väl närmast innebära, att de heraldiska ärendena skulle handläggas på sigillvårdsavdelningen. Denna avdelnings anknytning till heraldiken torde inskränka sig till sambandet statliga sigill — rikets vapen. De sockensigill, från vilka i vissa fall häm-

tas motiv för exempelvis kommunala vapen, finnas i regel ute i orterna och stå under tillsyn av Vitterhetsakademien. Utnyttjandet av de gamla sockensigillan som motiv är för övrigt ingalunda alltid att tillråda, då de ofta äro likartade eller schablonmässigt utförda eller heraldiskt direkt felaktiga. Därtill kommer att ett modernt kommunvapen bör ge uttryck inte åt det, som kanske en gång varit utan åt vad som är karakteristiskt för kommunen — lika litet som den kunnige heraldikern låter ett heraldiskt lejon blicka bakåt, lika litet bör han själv söka sina motiv utslutande i gången tid. Kunskap på det sigillvårdande området konstituerar icke heller i sig själv något mera djupgående heraldiskt kunnande.

Enklast och för statsverket mest ekonomiskt fördelaktigt vore måhända ett annat alternativ, nämligen att hänföra de heraldiska ärendena till den byrå inom inrikesdepartementet, som redan nu handlägger hithörande spörsmål. Vederbörande föredragande kunde i så fall för förberedande av de ärenden, som underställas Kungl. Maj:ts prövning, till sitt förfogande ha en heraldiskt kunnig person — därtill lämpliga befattningshavare torde finnas i både Vitterhetsakademien och riksantikvarieämbetet — som i erforderlig utsträckning kunde stå till förfogande för handläggning av heraldiska ärenden och som samtidigt kunde stå kommuner, organisationer etc. till tjänst med rådgivande verksamhet och med uppgörande av förslag, antingen utförda av honom själv eller ett skickligt biträde. Skrivarbete och expeditionsgöromål kunde utföras av personal inom departementet.

För den rådgivande verksamheten, för granskningsarbete, uppgörande av vapenbilder o. d. skulle vederbörande sökande erlægga avgift enligt fastställd taxa. Inflytande medel skulle emellertid inte som nu utgå direkt till arvoden utan tillföras statskassan. Av statsmedel skulle i stället utgå behöriga arvoden, helst med fixerade månadsbelopp. Härigenom kunde undvikas, att verksamheten bleve på ett icke önskvärt sätt affärsbetonad. Sannolikt bleve dock ett på angivet sätt ordnat heraldiskt organ "självförsörjande", men organisationen bleve fastare än nu, varjämte effektiv ekonomisk och annan kontroll lättare kunde utövas.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att till Kungl. Maj:t överlämna denna motion till beaktande under nu pågående utredning av riksheraldikerämbetets former för organisation och finansiering.

Stockholm den 26 januari 1952.

Bengt Elmgren.